

САБОРНИК

БИЛТЕН БЕОГРАДСКЕ САБОРНЕ ЦРКВЕ
СВЕТОГ АРХАНГЕЛА МИХАИЛА

МОЈА СЛАВА - СВЕТА ПЕТКА

ЖИТИЈЕ ПРЕПОДОБНЕ МАТЕРЕ ПАРАСКЕВЕ - СВ. ПЕТКЕ

Ова широм Васељене прослављена Светитељка била је српског порекла. Рођена је у граду Епивату, између Силимврије и Цариграда, од побожних и имућних родитеља-хришћана. Њен брат Јевтимије се замонашио, доцније постао и Епископ мадитски, творећи чуда и за живота и по смрти. Св. Петка је, као десетогодишња девојчица, у цркви чула јеванђељске речи које су је дубоко прожеле: *Ко хоће за мном да иде, нека се одрече себе и узме крст свој, и за мном иде* (Мк.8,34). Од тог тренутка, почела је да даје своју одећу просјацима и да сама иде у ритама, упркос противљењу родитеља. У њој се разгорела пламена вера и љубав према Христу. По смрти родитеља, напустила је свет и пошла на ходочашће светим местима. Поклонила се светињама Цариграда, задобивши многе драгоцене поуке од тамошњих подвижника, проживевши, по њиховим саветима, пет година при цркви Покрова Пресвете Богородице у Ираклијском предграђу. Затим је ходочастила Свету Земљу, настављајући живот у Јорданској пустињи, хранећи се биљем и молитвом, попут Св. Јована Крститеља, изложена мразевима и жегамма, душе приљубљене уз Спаситеља. Живећи светим животом, трпела је непрестана искушења демона, који су узимали обличја дивљих звери, у покушајима да је заплаше и одвоје од молитве и смирења, али је она побеђивала силом крног знамења и пламене љубави према Христу.

Након више година, које је Св. Параскева провела у духовној борби, јавио јој се Анђео Божији и објавио јој: “Остави пустињу и врати се у своје отацтво; потребно је да тамо предаш своје тело земљи, а душом да се преселиш Господу”. Расудивши најпре о овом виђењу и удубивши се у смисао речи, она схвати да је то наређење од Бога. Кренувши у своју отаџбину Епиват, посетила је Цариград и цркву Св. Софије, као и цркву Пресвете Богородице у Влахерни. Две године се још подвизавала и молила за читав свет, а онда предала своју анђелску душу Богу. Тело

јој је погребено изван општег гробља, као тело странкиње, за коју нико није знао ко је. После много година, Бог је прославио, пославши људима виђења у сну да тело откопају и положи на достојно место. Мошти Св. Петке свечано су положене у цркву Св. апостола Петра и Павла у Епивату, а болесни и невољни почели су да се исцељују крај њих. Два века од њеног упокојења, Цариград је био под ударом папских крсташа, па је, 1238. године, бугарски краљ Јован Асен затражио од њих да Свете мошти пренесе у град Трново (одатле назив Св. Петка Трнова). У овом граду нетрулежне мошти су свечано дочекане и пренете у придворни храм, где су настављена исцељења и ходочашћа. Када је турски султан Бајазит заузео Трново, српска царица Милица се заузела код њега да се Свете мошти пренесу у Србију. Најпре су боравиле у Крушевцу, а затим у Београду, у цркви која јој је подигнута на Калемегдану, над чудотворним извором. Реке људи сливале су се на поклоњење Светитељки, многи су задобијали исцељења. У новом освајању Београда, султан Сулејман Други је запленио мошти и пренео их у Цариград. Након више од једног века, молдавски војвода Василије Лупул је пренео Свете мошти у свој престони град Јаши, на тлу данашње Румуније, где оне и данас почивају, у цркви Света Три Јерарха. У историјској документацији постоји податак да су, током боравка у Београду, мошти Св. Петке биле једно време похрањене и у Саборној цркви.

ТРОПАР СВ. ПЕТКИ, глас 4.

Пустињско и безметежно живљење узљубивши и трагом Христа,
Женика свога, усрдно потекавши, и Његово иго благо од младости
примивши, крсним знамењем против мислених врагова мужаствено
наоружавши се, посничким подвизима, постом и молитвама и сузним
капљама угљевље страсти погасила си, слављења достојна Петка!
И сада у одаји небесној са мудрим девојкама предстојећи Христу,
моли се за нас који поштујемо часни спомен твој.

ХРАМОВИ ПОСВЕЋЕНИ СВ. ПЕТКИ

Св. Петка спада међу славе са највећим бројем свечара у Србији. Готово да и не постоји храм у Србији без њене иконе. Посвећено јој је и више манастира и цркава; међу манастирима су: Иверица у Сићевачкој клисури (назив добио по монасима светогорског манастира Ивирон који су, у 14. веку, ту боравили и обновили стари храм), Петковица фрушкогорска, Петковица мачванска (код Мачванског Прњавора), Св. Петка Изворска (код Параћина, знаменита по прихватилишту за болесну и децу са посебним потребама, основаном након Другог светског рата), Стубал (у Врањској епархији), Св. Петка у Сибници, Фенек (у Јакову, код Београда, знаменит по историјској улози у време српских устанака, а у њему је похрањен и део руке Св. Петке).

КАКО ТРЕБА СЛАВИТИ СЛАВУ?

Пре Славе, свештеник у дому свечара свети водицу, а дан уочи Славе сви заједно присуствују празничном бденију у цркви. На дан Славе благосиља се кољиво (жито) и славски колач, који се пресеке у знаку крста и прелије вином. За Славу треба припремити: колач (од пшеничног брашна, квасца и освећене водице), славско жито, малу свећу за жито, славску свећу, црвено вино, уље и тамјан. Ако се славски колач не спрема у својој кући, треба га покропити освећеном водицом. Славски колач представља жртву благодарности Богу. Преламање колача у облику крста симболише Христово страдање на Крсту ради нашег спасења, а преливање вином - Његову Крв, којом се спирају наши греси и дарује нови живот. Жито је символ васкрсења и победе живота над смрћу - бачено у земљу, оно проклија и распада се, али из њега ниче клас који доноси много плода. Славска свећа треба да је од чистог пчелињег воска - као што пчеле праве мед, скуљајући сладак, мирисни сок са чистих и мирисних цветова, тако и молитва свечара треба да буде из чистог срца и мирисних душа. Она означава и Светлост Христову, која растерује таму из наших душа, домова и живота, уносећи радост, заједништво и пламен вере.

Славски обичаји се, кроз прослављање Светог, врше и за здравље, напредак и благостање оних који славе, али и као молитвено сећање на душе покојних предака, који су славили ову Славу. Жито се не спрема, како се каткад погрешно верује, за покој душе Светитеља - сви су светитељи пред Богом живи и за све нас се моле, а наша молитва и труд око спремања Славе је наше ударје, жртва и благодарност Светоме и Господу.

На дан Славе сви одлазе на Св. Литургију, носи се жито и колач завијен у чисту, белу мараму, мало црног вина у бочици и свећица. Након Литургије, свештеник сече колач и благосиља вино, колач и жито, па сви заједно певају тропар Светитељу. Свештеник ломе колач са домаћином, свако од свечара прилази и три пута љуби колач, одговарајући на троструко свештениково: *Христос посреди нас, троструким: Јесте и биће!*

Нарочито се мора пазити да се не припрема мрсно јело за славу која пада у посни дан, у среду или петак преко године када није разрешен пост, или у време поста. У том случају, када Крсно име - Слава падне у посни дан, онда би требало славу славити само са припремљеном посном храном, а никако другачије. Посну Славу не би требало нико да слави на недостојан начин, нити да за посну Славу припрема славски ручак са мрсном храном. Боље је Славу уопште не славити, него је славити на недостојан начин. Морамо знати да Слава није ни јело ни пиће, није разуздано гошћење ни чашћење, већ слављење Божијих угодника.

Протојереј-ставрофор Жарко Гавриловић

О СЛАВЉЕЊУ СЛАВЕ КОД СРБА

Првохришћанска је вера, од Бога нам дана и од Светих апостола предана, да славимо Бога и Његове Светитеље. ... Свети Оци српски, Сава Равноапостолни, дао је нама православним Србима и једну посебну српску домаћу Славу - наше Крсно Име, тј. благословио је нашу српску породичну Славу: да свака српска породица, свака кућа и домаћинство слави онога Светитеља на чији су дан наши преци и праоци примили Христову веру и крстили се у име Св. Тројице. ... Када славимо своју домаћу и породичну Славу, не славимо је сами у кући, нити само у кући, него најпре са осталим православним хришћанима у Цркви, на заједничкој Светој Служби, Св. Литургији, где су присутни и сви Божији анђели и сви Свети, и где се спомињу сви наши живи и упокојени, па тек онда и у дому своме. И опет, у дому не славимо је сами, него у задрузи и заједници са својом породицом, са својим ближњима и сродницима, са суседима и пријатељима, и са сваким намерником Божијим који нам тога дана дође у дом, макар био и просјак и убожјак, поготову са њим. ...

Света Крсна Слава управо и има тај смисао и значај: да све нас окупи и сједини у једну праву братску Христову заједницу, у Свету Цркву као сабор Божији, као сабрање деце Божије, те зато Крсно Име и славимо у славу Божију и у част Светих, на наше спасење и обожење...

Епископ умировљени ЗХИП Атанасије (Јевтић)

ДА ЛИ СЛАВИМО СЛАВУ У ЖАЛОСТИ?

Зар треба да славимо само онда када смо весели и напредни? Наши преци дају нам друкчији пример. Цар Лазар је славио свога свеца уочи пораза на Косову. Војвода Годор славио је свога Светога Ђорђа у тамници међу сужњима. Његова супруга била је у љутој жалости, па је ипак славила и примала госте. ... Свећа, хлеб, вино и гологлавост! Четири символа: светлост вере, зависност од Бога, љубав Божија и молитва Богу. То и јесте битно у прослављању крсних слава, Божијих светитеља, Божијих синова. ... Баш кад је жалост и мука, онда треба са већим усрђем славити и припадати свецима Божијим на молитву. Тада и свеци, односно Бог кроз свеце, више и хитније помаже. ... Само они не славе који славу сматрају весељем као и свадбу. Али, ти као учен човек треба да знаш и друге да научиш: ако се не свадбује у жалости, слава се слави и у жалости. И баш нарочито у жалости.

Св. владика Николај

Главни и одговорни уредник: протојереј-ставрофор Петар Л.Лукић. Уредник издања: Ивана Радовановић. Уређивачки савет: братство Саборне цркве. Тел.храма: 011/2636-684. Факс: 011/2636-566. www.saborna-crkva.com. sabornik@saborna-crkva.com. Публикује се у 1000 примерака.

